Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 101 (10.484). Львів, неділя 10. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Піднесення до квадрату.

Крайною погордою була окрита перед війною царська адміністрація взагалі, а царська охоранка (політична поліція) зокрема. А та погорда була викликана провокацією, що її залюбки, менше або більше майстерно приноровлювано в суспільно-політичному житті. Все громадянство апокаліптичної царської імперії, не виключаючи й найбільше право та реакційно настроєних організацій і діячів, підпор царського престолу, — різко пятнувало провокаторство і провокаторів. Здемасковані провокатори, менші й більші Азеви, не могли найти пристановища ні на рідній землі, ні поза її межами. З тавром Каїнів, як зачовітрені скиталися вони по закамарках Европи, не маючи місця, де могли би приклонити голову. Про те, щоби такі осоружні моральні дегенерати могли ставати перед судом, щоби вони могли там свідчити, „давати свідоцтво правді", хвалитися своїми успіхами, навіть мови не могло бути. Тим більше ми, що тільки з преси довідувалися про провокаторську машинерію, що з глибини душі обурювалися на провокаторську гниль, навіть в кошмарних снах не могли допускати, що прийде така хвиля, що наступить така жахлива доба, коли нам самим прийдеться зблизька оглядати провокацію й переживати її страхіття.

В дні 6. травня посольський клюб П. П. С. вніс інтерпеляцію до міністра внутрішніх справ і справедливости в звязку з вибухом бомби в редакції „Валька люду", органу незалежної хлопської партії. В інтерпеляції говориться:

„В дні 1. травня 1925 у вечірніх годинах при зладжуванні бомби поранився наслідком вибуху її частини відповідальний редактор часопису „Валька Люду" Чеслав Трояновскі. Обставини, що супроводжали ту подію, викликали в прилюдній опінії значне занепокоєння, бо виявилося, що згаданий Трояновскі є конфідентом політичної поліції при правительственім комісаріяті м. Варшави та що свої чинности в редакції „Валька Люду" він сповнював за відомом згл. з доручення своїх службових начальників, вищих урядовців політичної поліції. Стверджено також, що згаданий Трояновскі одержав від своїх начальників в політичній поліції доручення зладити на день 1. травня кілька вибухових стрілен, які з доручення і за відомом своїх начальників з політичної поліції при правит. комісаріяті м. Варшави мав мимо достарчити на день 1. травня комуністам для невідомого ужитку".

Супроти того інтерпелянти ставлять відповідні запити відповідальним міністрам.

Таким чином здемасковано одного провокатора, здемасковано „патріотичні" методи політичної поліції, здемасковано завдяки пос. Прагерові з ППС., перед яким ранений Трояновскі признався в шпиталі до своєї огидної ролі і заявив, що фабрикував бомби на приказ політичної поліції. Та це здемаскування є тільки одиничним випадком з цілої низки провокаційних засобів політичної поліції. Годиться зазначити, що ППС., яка тепер відкриває заслону з провокаційних махінацій, сама була творцем провокації. Бо хтож в початках польської державности творив дефензиву, хто деправував людей, хто підносив дефензивні махінації на ступінь „патріотизму", як не ППС.?

Бомба в редакції органу незалежної хлопської партії мала також на меті скомпромітувати ту різко опозиційну посольську групу та лягти новими репресіями на білоруський народ. Член тієї групи пос. Шапель, Білорусин польської культури, який принагідно був в льокалі, де ненадійно вибухла частина бомби і який покликав поліцію, вже був взятий у рахунок не як представник суто-клясової і по духу польської партії, але як національно білоруський посол. Одночасно йшли намагання звязати пос. Шапеля з диверсійним рухом. До того мала допомогти конфідентка політичної поліції у Вильні Ясіньска, що нагло померла серед незвичайно дивоглядних, фантастичних обставин.

Бомбовий випадок в редакції „Валька люду" є тільки одним кільцем в цілому ланцюху бомбових провокацій. Виявляється, що провокатор Трояновскі піддержував близькі взаємини з голосним провокатором Цехновским

головним медієм начальника політичної поліції ком. Пйонткевича. Цей бомбіст і фаховець-провокатор був головним чинником в афері Багіньского і Вечоркевіча.

Та нашим обовязком є тільки звернути увагу на цей чиряк на тілі молодої польської держави. Провокація досягнула кульмінаційну точку, дійшла до апогею, піднеслася до квадрату

але тепер добачено, що така дбайливість і охорона великих злочинців може крайно деморалізуюче відбитися і на польському громадянстві. Бо хто деморалізує, хто деправує, хто вбиває мораль, етику і сіє пошесть провокації, хто під другим копає яму, вкінці сам мусить в неї впасти. Правда, що й тепер, коли гниль провокації переżерла політичну поліцію, як твердив в соймі пос. Марек — „один високий член уряду заявив мені (себто пос. Маркові), що треба в якийсь спосіб затушувати ту нещасну справу".

Чи будуть тушувати цю „нещасну справу", чи ні, — їх діло, та ясно, що коли не вступляться на шлях послідовної боротьби зі стоголовою гидрою провокації, то вона не лише розложить суспільне життя польської держави, але й проковтне її творців.

Суд у Рівнім.

Подробиці нечуваного в історії судівництва інциденту з обороною. — Заява оборони зложена устами д-ра Ганкевича в цій справі.

Щоби зясувати собі докладно всю ту важку атмосферу, в якій проходить розправа проти українських послів, на це вистарчать подробиці, звязані з усуненням адв. д-ра Шевчука від участи в обороні.

Справа представлялася ось як:

Зізнавав свідок прокуратора кольоніст Шевчик. Свідок цей на питання прокуратора старався конечно виказати, що завдяки „бунтівничим" промовам послів на вічу в Почаєві... зіпсувались відносини між Поляками й Українцями на Волині, що від часу цього віча „Rusini zaczęli się buntować".

Д-р Шевчук до свідка: „Скажіть, на чім опираєте ваше твердження, що перед вічем взаємовідносини між Українцями і Поляками були добрі?" Свідок: „Kłaniano się nam"... (загальна веселість).

Д-р Шевчук: „Чи відомо вам, що Українці Волині вели війну з Польщею, не бажаючи належати до польської держави? Свідок мовчить. (Предсідник непокоїться і грозить оборонцеві правними консеквенціями, якщо буде питати свідка дальше в той спосіб).

Д-р Шевчук: „Чи може думаєте, що доказом прихильности Українців до Польщі є факт, що українське населення Волині вибрало до сойму самих послів Українців?" Свідок: „Uważam, że ludność zrobiła to wskutek tego, że nie była należycie narodowo uświadomiona". Оборонець: „А я навпаки: Вважаю цей факт доказом високого національного усвідомлення".

В тій хвилині предсідник заряджує усунення д-ра Шевчука зі салі розправ і звертається до возного зі словами: „Woźny, wykonać zlecenie!"

Всі оборонці по протесті адв. д-ра Ганкевича опускають салю!..

По 15-мінутовій перерві, в часі якої оборона радила над тим, яке становище заняти їй супроти такого нечуваного в історії судівництва інциденту, всі оборонці вернули на салю і оборонець д-р Ганкевич зложив в імени всіх таку заяву: „Перед хвилиною зайшов інцидент, який для нас, адвокатів львівської палати, є незрозумілий і нечуваний. Пан предсідник вхопився одного запиту оборонця і покликавшись на § 618 карного закону зарядив усунення того оборонця зі салі розправ через судового возного. Працюючи серед надзвичайно важких умовин, не можемо погодитися з фактом, який понижує адвокатський стан на стільки, що львівська адвокатська палата потягнула би нас до відповідальности, якщо ми по такому пониженню остали би на розправі. Ми поводилися весь час надзвичайно чемно та льояльно, свідомі величезної громадянської відповідальности, яка тяжить на нас. Одначе супроти такої поведінки трибуналу, яка йде в послідовній лінії від самого початку розправи, а метою якої є унемож-

Українці міста Львова!

В неділю, 10. травня ц. р. о 12-ій годині в полудне відбудеться у великій салі „Народного Дому" у Львові ул. Рутовського 22

Велике віче

(за дозволом поліції).

З рефератами:

1) Права нашої мови на підставі останніх законів і розпорядків;
2) Про громадське самоврядування.

Явіться численно для обговорення цих дуже важних справ.

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 332/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Presowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Diło" Nr. 97 (10.480) z dnia 6.V. 1925. w artykułach pod tytułem 1) tytuł artykułu i część artykułu na stronie pierwszej w pierwszej i drugiej szpalcie dziennika zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej i występku z § 305 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 5. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu; wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 5. maja 1925 r.
[illegible]

Господарська руїна Польщі.

З приводу буджетового експозе премієра Ґрабского.

(Докінчення.)

Ледве рік проминув від хвилини, коли пан Ґрабский зачав санувати фінанси польської держави, а вже сьогодні він дочалив до берега і „во всеуслашаніє" голосить, що не знає, куди йти далі. А инші польські партії ні вусом не моргнуть. Навіть голоси про хронічну кабінетову крізу втихли. Бо ясно, що ніхто не має охоти хлептати юшку, яку заварив славословлений ще недавно всіма пан премієр.

Буджет польської держави в доходах і розходах виказує цифру приблизно 5 міліярдів золотих або 1 міліярд долярів. З того на доходи припадає біля половина, себ-то пів міліярда долярів.

Премієр Ґрабский зачинає своє „експозе" від цілком щирого ствердження, що цей буджет, коли взяти його у звязку з інтензивністю всього господарського життя Польщі зі скількістю капіталу, кредитом, оборотом то що — є дуже великий. Або иншими словами, що Польща повинна обходитися значно меншими розходами, дарма, що премієр Ґрабскі не подає їх приблизної висоти.

Навязуючи до переведеної в минулому році санації польських фінансів премієр Ґрабскі цілком слушно відносить, що при цій санації понесли жертви всі верстви громадянства. Та не хотів п. Ґрабскі виявити при цій нагоді правди, що, коли инші верстви громадянства, як: великі землевласники, промисл та торгівля, складені ними жертви державному фінансовому молохові вже здебільша відобрали собі їх шляхом т. зв. перекинення податків, на останнього консумента, то власне цей останній консумент, а в першу чергу дрібний хлібороб наслідком фінансової політики пана Ґрабского сьогодні буквально зійшов до жебрачої торби. Дійшов до краю нужди, і — найважніше: не має найменших виглядів на якийнебудь порятунок. Бо він є вже останнім кінцем ланцюга і поза ним вже нікого немає.

Ще найліпшим спасенням для нього булаб еміґрація. Та куди виеміґрує дрібний хлібороб з Польщі, коли всі багаті держави світу як от напр. Злучені Держави Півн. Америки замкнули свої кордони перед припливом небажаних еміґрантів, а тут в Европі нема де заробити?...

Природний в нормальних умовах відплив наміру робучих сил зі сіл до міст — у Польщі тепер цілком припинений. Бо польський промисл під обухом податкової довбні пана премієра Ґрабского цілком завмер. Він не тільки не поширюється, але навпаки: ще викидає на вулицю тисячі своїх дотеперішніх робітників. Польський промисл дуситься від недостачі оборотового капіталу, недостачі кредиту і від повної павперизації консумпційного ринку. Нема за що фабрикувати товарів, бо ні один банк у Польщі фактично не має готівки і нема кому випродукованого товару купувати, бо широкі маси консументів можуть ледве зібрати гріш на заспокоєння перших своїх потреб.

Через те, що кошти продукції в Польщі нечувано великі, то не надаються до заграничного експорту навіть ті польські сирівці, які досі мали відкриті ринки, здавалося, цілого світу. Отже ні вугілля ні дерева не вивозять тепер з Польщі, а тим самим завмер цілий майже вуглевий і деревний промисл. А одночасно з тим катастрофально зменшився торговельний біланс Польщі. Дотичних статистичних дат ще за перші місяці цього року не оголошено, але сам премієр Ґрабскі признає, що ці цифри є страховинні.

Найбільший, позірно, фінансовий успіх пана Ґрабского: його сильно уфундований і зрівнаний зі швайцарським франком золотий — вже сьогодні роспливається йому в руках. Бо хоча заграничний курс золотого дійсно дуже високий, то в нутрі Польщі золотий має трохи не чотири рази меншу вартість. Його покупна сила дуже слаба і хоча нема тих золотих і хоча страшенно важко їх заробити, то, коли прийдеться за них щось купити — треба їх видати в четверо більше від заграничного гроша.

Де є оборотовий капітал держави, який ще по клясичним словам Сміта твориться із надвишки суспільних прибутків над доходами? В нормальних умовах ця надвишка шляхом ощадностей спливала до резервуарів великих банків і потім через систему банкових кредитів вливалася назад до господарського організму нації чи пак держави. Ощадностей у Польщі нема, бо не тільки їх всі до чиста зїла податкова система пана Ґрабского, але навіть сильно надгризла саму субстанцію національного майна.

На заграничні позички, які моглиб знесиленому господарському організмові Польщі помогти перетрівати теперішню страшну крізу — пан премієр Ґрабскі не каже надіятися. Ба, що більше. Він явно признається, що недавня позичка 35 міліонів долярів, яку Польща одержала в Америці і яка по офіціяльним заявам самого пана Ґрабского мала бути обернена на продуктивні інвестиції в роді створення фонду на розбудову міст, будову залізниць і поч. а ніколи на покриття буджетового недобору — таки мусіла була бути обернена на покриття цього буджетового недобору. Отже не знати, чи тепер, коли пан премієр Ґрабскі публично признався до такої фінансової фельонії — він поправив кредит і опінію Польщі за кордоном. Можна уявити собі, як сильно мусіли видовжитися носи нюйоркських банкирів, коли до їх відома дійшов цей уступ промови пана Ґрабского. Бож пан премієр Ґрабскі, коли брав гроші — не тільки свято прирікав вжити їх на господарські інвестиції, але навіть казав соймові ухвалити дотичний закон... Тому можна повірити пану Ґрабскому, що після такої історії — тяжко буде польським петентам добитися до кишень американських фінансістів.

В такім тоні промовляв пан Ґрабскі від початку до кінця. Після його промови тон польської преси, а ще більше виводи польських послів у соймі відразу понизилися, так, що з давньої фанфаронади не осталося ні сліду. А треба знати, що за плечима громадянства Польщі стоїть у червні ц. р. третя рата маєткової данини, котра разом з незаплаченою частиною попередньої рати і відсотками проволоки має дати державній скарбниці фантастичну суму пів міліярда золотих. Досі ще якось податковим екзекуторам вдавалося видушувати від податників частину належних сум. Але чим далі — всі грошеві запаси громадян щораз більше вичерпуються і майже з математичною певністю можна вирахувати момент, коли кожен з них податковим екзекуторам покаже тільки свої голі кишені. Перед польським урядом цілком поважно стає небезпека буджетового недобору, який прийдеться покривати хібановим друком паперових знаків.

Одначе покищо п. премієр Ґрабскі подав лік на боротьбу з раком, який точить польський державний організм. Тим ліком є, не-

---

ливити нам оборону — всі оборонці в порозумінню та за згодою обвинувачених уважають себе приневоленими скласти оборону та віднестися з протестом до инших чинників". Потім оборонці кинули розправу.

* * *

До характеристики предсідника.

Предсідник трибуналу Башиньскі, як нас інформують, з походження Українець. Був за часів української влади оберпрокурором у Київі. На римо-католицьку віру перейшов щойно в 1921 р. За часів української влади був у Київі великим українським патріотом, а тепер став ще більшим польським українойдом. Нема то як яничари-ренеґати! Кожний з них намагається бути „päpstlicher als der Papst selbst", себто більшим Поляком ніж родозиті „крулевяки" чи „варшавяки". Не знати, чи за українських часів він поводився супроти Поляків у суді так само, як поводиться тепер супроти Українців у польському суді чи може краще? Цікаве, в яких зносинах є тепер п. предсідник Башиньскі зі своїм шурином Френонтом, що займає відповідальне становище большевицького комісаря у Харкові?

До міністерства справедливости.

Оборонці наших послів вислали до міністерства справедливости у Варшаві таку телеграму: „У процесі послів Васильчука, Козицького, Чучмая, Рівно, предсідник трибуналу Башиньскі протизаконно видалив адвоката Шевчука возним зі салі. Цей нечуваний в судівництві поступок примусив усіх одинайцять адвокатів зложити оборону, про що повідомляють пана міністра".

Осип Маковей,

Така справа.

Мені дивно, від кого ви це чули. Певно від доктора або від судді. Але ви не все знаєте. То, прошу пана, була така справа:

Ходив до моєї дівки, ніби до моєї доньки Настуньки, мельників син Штефан. Казали: сватати хоче. Ну, добре. Парубок лепський, був на війні, літа вже має, господарський син, час йому вже ґаздою стати. Трохи вітром підшитий, але то нічо. Пара добра. Тай моя Настунька також собі не яка-будь. Дівка як вогонь. І до людей подібна; файна, всі люде кажуть. А я для неї призначив два шнури поля, корову, телицю, кількоро овець, повну скриню... Бо вона в мене одиначка, а решта самі сини.

Так ходить той Штефан до неї місяць-два-три, на поли здибається, на данци танцює — і нічого не каже. Ов, думаю собі, а то доки того буде? Кажу я Настунці: „Ти, слухай, уважай, абись чого не пацила. Ти знаєш, що було з Мартиновою Гандзею". А вона мені: „Не бійтеся, дедю, я не з тих".

Що там потім між ними зайшло, знати певно не знаю, бо я при тім не був, — досить того, що вона його раз по писку набила, таки — казали — добре випрала, бо дівка мошна. Вже, гадаю, не задурно. Добре зробила, бо як сама за собою не обстане, то хто її оборонить? Але з того часу розійшлися, одно другого не терпіло на перехід. Ну, сталося. Най би на тім тяклося; одна сорока з плота, десять на пліт. Хлопці є. Не він оден.

Та бо чую новину; каже мені моя кума-сусідка таку вигадку, що я аж забувся. Ніби то не вірить сама, але бачу, що вірить. Так і так каже, вона чула від людей, що моя Настунька — вибачайте — має хвіст, як відьма. І радить мені, щоби я тото балакання припинив, бо дівки ніхто не схоче. Кажу я кумі: „Кумо, раджу вам по доброму, замкніть собі писок і не вигадуйте на мою дитину пустого, бо то справа кримінальна. Я за своєю кровю обстану". — „Та це, каже вона, не я вигадала: в цілім селі ґоворять. Я до вас по доброму, по сусідськи, бо й мені жаль дитини, а ви гадаєте, що я зі злого серця. Чому тепер жаден парубок до вас і носа не покаже?"

І правда; відколи Штефан кинув Настуньку, инші парубки сторонили від неї. Вона, бачу, ходить, як сама не своя, а моя стара й поплакує. Знали, видко, обі, але нічого не казали. Осмішили, кажу вам, мені дитину, Бог би їх скарав!

Гей, думаю собі, а це-ж так має бути? І нема кари на того, що так знеславив мені дитину? Ходжу поміж люде, жалуюся на то посміховисько, питаюся, від кого це вийшло, хоч я й сам знаю, від кого, — одні посміхаються, другі радять піти з Настунькою до доктора та принести від нього свідоцтво, що вона така, як инші людські діти, треті радять скаржити Штефана до суду. Послухав я одної ради. Гадаю собі: свідоцтво не зашкодить. Зачне хто балакати пусте, а я йому тиць свідоцтво під ніс, — уважай, бо не дарую і жартувати не буду!

Взяв я Настуньку на віз і поїхав до міста до найстаршого доктора. Приходжу, кланяюся і прошу: „Зревідуйте мені, пане доктор, мою доньку і напишіть свідоцтво з печаткою, що вона не має хвоста." А доктор дивиться на мене та доньку крізь такі круглі окуляри, як денце від склянки, і питається: Щооо? Кажу йому: так і так, зновили в селі на мою доньку, що вона відьма і має хвіст. Осмішили дитину, а вона-ж відданиця. Якже таке можна стерпіти?

Послухав доктор, оглянув доньку і дав свідоцтво. Читаю я то, що він написав, а там про хвіст ані слова. Так тільки каже, що дівчина здорова і не має жадної хиби. Прошу я його ще раз: „Напишіть, пане доктор, виразно, що вона безхвоста, бо то найважніше; най не балакають, що вона відьма". Доктор засміявся: „Як я — каже — буду таке писати? Адже мене самого люде на сміх возьмуть. Хто бачив хвостатих людей?" „Це правда, — кажу я — але як я можу дурних людей переконати? Розумним це непотрібне, а дурним треба чимсь писок заткати." Подумав доктор і дописав, що Настунька не має хвоста і навіть сліду не видко, щоби коли мала хвіст.

Вернувся я з тим свідоцтвом до дому, гадаю собі: буде дитина мати спокій. Розповів декому, показав свідоцтво, щоби люде знали, за чим ми їздили, і щоби міркувалися, бо жартувати не буду. Гадаєте, що помогло? Де там! Не минуло кілька днів, уже мені люде переказують, що Штефан перший виговорює на мою дитину таке, що хоч уха затикай. Аж мені встидно повторяти вам це. Каже, що він того ліпше знає, ніж доктор, чи Настунька має хвіст чи ні. Бачу, нема иншої ради, треба скаржити до суду. Перевідав я через людей, перед ким він це виговорював і подав на нього жалобу.

Скрутився він сюди-не туди, побачив, що нема жартів. Підсилав до мене людей, щоби я дав спокій, але я завзявся: не дарую кожу, собачому синови, хоч би мене по руках і ногах цілував. А старому мельникови, його дедьови, кажу: „Не майте до мене жадного жалю, я з вами в згоді, але Штефан мусить відпокутувати за свою шаювать, най знає, як людські діти шанувати. Колись буде мати свої, най учиться".

Прийшлося в суді, посходилися ми, як на комедію. У нас в читальни

хай ніхто не сміється: покликання до життя інституції, котрій на імя „Головна господарська палата Річипосполитої". Ця палата, по словам пана Грабского, мас відумати чудодійний середник для радикального виліченя держави з недуги, в яку вона попала. І саме

у промові пана премієра надає такої трагічної закраски сучасному господарському положенню в Польщі, положенню, котре торкається і східної половини Польщі, на якій живе майже третина цілого населення польської держави, а цею третиною є наш український народ.

Д-р Павло Лисяк.

Шкільний плебісцит.

Тернопільський інспектор урядує.

В селі Чистилові — повіт Тернопіль — уночі з дня 15. квітня на 16. 1925 р. побудив громадський поліціянт 37 наших громадян і громадянок, які внесли декляраціі з жаданням української викладової мови в їх школі, щоби зараз уночі, а було це в годинах від 10-ої вночі до 3-ої рано — пішли до школи, бо коли не підуть, прийде по них жандарм.

Селяне заалярмовані, якби на гасло мобілізації, пішли таки зараз уночі до школи, а так отримали візвання ось-такого змісту:

„Wezwanie Pana (-) w Czestylowie. Wzywa się Pana, ażeby w sprawie wniesionej deklaracji, którą w myśl ustawy z dnia 31. III. 1924 r. D. P. P. nr. 79. poz. 766. żąda Pan wprowadzenia niepaństwowego (ruskiego) języka nauczania w szkole zgłosił się Pan dnia 16. kwietnia 1925 r. o godz. 10. przed południem w budynku szkolnym w Igrowicy celem przesłuchania. Niejawienie się Pana powoduje unieważnienie deklaracji"
Przewodniczący Błoński.

Однак Чистилівці не дали заскочитись. Вже о 5-ій годині рано явилися у кандидата адвокатського Дмитра Ладика в Тернополі з просьбою бути їх правним дорадником при їх переслуханні в Ігровиці. Пан Ладика поїхав дійсно зі всіми завізваними декларантами до Ігровиці і зголосився у п. Блонського, як їх правний дорадник. Однак п. Блонський заявив йому, що він не може згодитися на присутність правного дорадника при переслуханню деклярантів. І почав інспектор Блонський у присутности учителя з Чистилова п. Мілера, наказного війта з Чистилова п. Бончука і наказного війта з Ігровиці Яна Бяловонса переслухання. Від 10-ої години рано до полудня без перерви до пів до пятої по пол. переслухував лиш около половини візваних, які в голоді і холоді вичікували на подвірю школи під голим небом, ще й на дощі, — а друга половина візваних буде вдається чекати до півночі.

При переслуханню випитував п. Блонський інтересованих не лише чи вони підписали відносні деклярації і чи є згідні з правдою їх заподання щодо дітей, але ставив ріжні питання в справі польської викладової мови, в справі війська, в справі податків і т. и., між иншим і таке питання: „чи хочете викинути польську мову, Ви ошукуєте державу і т. п.".

Слід замітити, що Чистилів віддалений від Тернополя 7 км., а Ігровиця в цім самім напрямку, при цім самім шляху, що Чистилів 20 км. і до Ігровиці можна заїхати з Тернополя тільки через Чистилів. Інспектор Блонські шиканував українських селян у страстний четвер тим, що тягнув їх 13 км. аж до Ігровиці, минаючи не тільки сам Чистилів, але й Плотичу і Івачів Долішний, при цім самім шляху положені. Що більше, навіть сама Ігровиця не була визначена до переслухання.

Тиждень ліса на рад. Україні.

Велика револоція а потім війна на Україні та цілковита недостача вугілля наслідком повного застою в вугляному промислі причинилися до того, що на Україні дуже знищено ліси. Це винищення лісів має в деяких околицях шкідливий вплив на врожаї. Завдяки недостачі лісів трапляються тепер посухи навіть в околицях, де їх давнійше не було. Висихають джерела, зникають потоки, маліють ріки. Все те впливає дуже відемно на сільське господарство та його розвиток.

Радвлада здає собі видно докладно справу з усього того, коли в цьому році розпорядила т. зв. тиждень ліса. Тиждень ліса трівае на цілій Рад. Україні в часі від 15. квітня й 15. червня. В ріжних околицях вибирають собі ріжні тижні в межах того часу. В такий тиждень держава мобілізує всіх лісоводів, усіх лісових інжінірів і урядовців господарських установ на те, щоби під їх проводом та доглядом населення залісновало усі знищені лісові простори а також всі неужитки, на яких неможливо вести рільної обробки.

Харківські „Вісті" пишуть про цю справу так: „В тій галузі ми бачимо вже виявлення досить великої ініціятиви у самого селянства. Чимало селянських громад обсаджує деревами свої села, сільські та шосейні шляхи, при, і таким чином відновляє потрохи наше лісове господарство. Але слід ще дуже багато зробити. Слід, щоби всі робітники та селяне України усвідомили собі потребу переводити лісонасадження по всій країні. Тільки масовим шляхом, усвідомивши потребу позбавитись щорічних посух, поширення пісків, зміль́чування рік та поменшення в них риби, тільки зрозумівши всю величезну небезпеку і збитки для сільського господарства, що несе за собою винищення лісів, ми досягнемо своєї мети. Такі щорічні кампанії в тижнях деревонасаджування ми будемо переводити доти, доки наша агітація не досягне своєї мети, доки не дібємося відродження ліса".

Вже з цитованих слів видно, що на Рад. Україні ліси поважно загрожені. Були в часі громадянської війни довгі часи, коли деревом отоплювано всі фабрики, млини, а навіть усі залізничі потяги. Безперечно, що започаткована на велику скалю акція лісонасаджування дасть деякі успіхи, тим більше, якщо вона буде направду плянова та раціонально проведена.

Ліси на Україні в наскрізь хліборобській країні все мали і будуть мати величезний вплив на хліборобство. Фатальні наслідки нерозумного винищення лісів на Наддн. Україні могли би стати memento-ом для грабіжничої експльоатаційної лісової політики на українських землях під Польщею, колиб її провідники взагалі турбувалися наслідками на дальшу мету. М.

Відгуки дня.

Казка про Святоюрську гору.

Є у Львові гора, а на тій горі є церква, а на тій церкві є смок, а на тім смокові є кінь, а на тім коні сидить Святий.

Той святий називається Юр і від цього пішла назва на цілу гору, на церкву і прибудівлі.

Св. Юр забив свого часу смока і від тоді став патроном усіх лицарів. Кожний з них, коли не мав певности побіди, або мав страх, кликав св. Юра на поміч. І українські козаки нераз і не два додавали собі відваги надією на підмогу Божого Воїна:

„Нам поможе святий Юр..
Турка звоювати".

Святий Юр раз помагав, раз ні—залежно від того, чи петент був вартий помочі. Нам давнійшими часами помагав.

Спеціяльно Галичина часто користала з помочі святого і нераз очі галицьких Українців звертались на Святоюрську Гору, звідки сподівалися поради і порятунку.

Як у давних часах Замкова Гора, так у новійших Святоюрська стоrожила над Галицькою Землею.

Але в останніх літах відношення святого Юра до нас змінилося до непізнання. Це дало притоку до всіляких міркувань, здогадів і натяків.

Ріжні вчені, ріжно і з ріжних сторін відходили до тої справи і старалися її повсвітити.

На мою думку найбільше рації мають геольоґи.

Вони доказують, що після війни богато веж впадає і що так само гора, на якій стоїть Юр, постійно обнижається.

Давнійше вона домінувала над цілою Галичиною, а св. Юр з висоти церковної вежі міг ясно бачити, що діється в краю і де треба якоїсь помочі. Але в наслідок несподіваних землетрусів, корчень земської кори і т. п. окупацій, гора чимраз глибше западається вниз і тому кругозір Юра чимраз більше звужується. З висоти церковної вежі вже від пару літ не видно було Станиславова і Перемишля, хоч колись навіть Київ проглядав крізь мряку...

Після того й околиці Львова сховались перед оком святого.

А в останніх тижнях гора запалася ще нижче і тепер, як кажуть, Юр поза собою нічого не бачить.

Галичане зовсім справедливо побоюються, що одного дня не лише Юр нікого, але й ніхто Юра не побачить.

Галактіон Чіпка

Суд над українськими послами.

Телеграми спеціял. кореспондента „Діла"

РІВНЕ. 8. V. Другий день розправи. Зізнає кількадесять свідків. Змальовують жахливий образ у всіх царинах. Зізнавали молоді семінаристи і селяне, що вже над могилою. Предсідник постійно ухилює питання. Пос. Тарашкевич говорить про паперову конституцію. Богданович про переслідування православної церкви. Сенаторка Левчанівська говорила цілу годину: про школи, вязниці. Її не попросили сідати, хоч учителька Омнярська (коронний свідок прокуратури) зізнавала сидючи. Гладкий говорив про переміну шкіл. Зізнання свідків викликали констернацію. Телефон з Варшава постійно занятий. Вчерашня розправа закінчилась несподівано скоро. Жде ще кільканайцять свідків. Усі посли й сенатори ще не переслухані. Можливі несподіванки. Третій день: зізнають дальше відводові свідки.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Муніція в ґімназії.

Польський мін. просвіти виделеґував до Вильна візитатора Червінського для слідства атентату в ґімназії ім. Лелевеля. Підчас ревізії найдено в ґімназії цілий магазин зброї: гранати, летничі бомби стрільний порох.

Дефензива в мін. внутр. справ.

В звязи з провокаційною бомбовою аферою Трояновского в соймових колах висловлюють думку, що димісія начальника політ. поліції при держ. комісаріяті Варшави, віцеінспектора Пйонткевича і його заст. надкомісаря Лоницкого не вичерпує ще осіб, вмішаних у цю справу. Загально думають, що головні виновники афери далеко вищі службовці. Виявляється, що в централі мін. внутр. справ був чорний політичний кабінет. Дефензива розтягалася не лише на міністрів, членів уряду і послів, але переглядала їх приватну кореспонденцію. Не виключений був і сам шеф. мін. внутр. справ Ратайскі. Мін. Ратайскі виделеґував спеціяльну комісію для розсліду діяльности окр. уряду політ. поліції Варшави. Прем. Грабскі і віцепрем. Тугут зажадали звітів із слідства.

Маневри фльоти СРСР.

На територіяльних водах Естонії були маневри рад. ескадри: панцирника, 3 кружляків, шкільного корабля і 2 торпедовців.

раз таку смішну штуку показували, реготалися всі, аж за боки бралися. А ту було ще ліпше, тільки що мені і Настунці було не до жартів. Суддя зараз зміркував, як до того всего дійшло і з чого почалося. Сидить собі, ніби поважний, тільки вусом моргає, тай питаєся Штефана, защо він від Настуньки по писку набрав. „За то, каже він, я й не злюбив її, що вона мене так набила?" — Але за що набила? — питаєся суддя. А він мовчить. Настунька стоїть як на вогни, ціла червона як ружа, встидаєся, — звичайна річ, і дівчина і твердо хована, донька господарська, а не з таких легких. — „Скажи ти, Настунько, за що ти його набила" — каже суддя. А в ній аж дух заперло зі страху та зі встиду. Нарешті сказала. Напаствував її, а вона махнула ним об землю, вибила, як належиться, і втекла. Суддя похвалив її за це і вона аж просіяла. Потім про відьми балакали, чи Штефан бачив яку; потім свідків слухали, а нарешті суддя встав тай засудив Штефана на три тижні арешту за посміховиско, що вчинив над моєю дитиною. Оттепер ми обоє з Настунькою мали потіху за всі люде. Штефан навіть додому не вертався і рекурсувати не хотів, пішов відсиджувати кару, аби її чимскорше збутися.

В селі перше за Штефаном потягали, аби мені досолити, бо я ніби богач рахуюся, — позаяк там то моє богацтво, от шкода й балакати, — а тепер всі на Штефана гудзя! Добре йому так! — кажуть — най шанує людські діти! І ще Штефан з арешту не вернувся, як уже почали мене то ці то ті допитуватися, чи я би від них сватів не приняв. Я на то нічо. „Питайтеся, кажу, Настуньки". А вона ходить така сердита, ні приступити до неї, всіх парубків била би.

Зачув про тих нових сватів старий мельник, прибігає до мене. Так і так, каже, може би я не спішився і свій жаль забув, чей би ми ще погодилися та посваталися, так як перше гадку мали. Кажу йому на те: „Я не від того, але що молоді скажуть?" А молоді — як уже Штефан вернувся з арешту і ми їх обоє взяли на спит — знаєте, що сказали? Сплакалися обоє, як малі діти, перепросилися, цілували нас старих по руках, аж нам серце защеміло, — видко, що одно за другим тягло вже вдавна, тільки так з дурного розуму поперечилися. Це так часом буває. Не знаю, як там між панами водиться, але на селі розходяться люде нераз через таку дурницю, що сміх сказати.

Подружили ми обоє і добре зробили. Жиють собі статочно, не сваряться, не бються, — придалася наука. Лучше перед шлюбом побитися, ніж по шлюбі; ту вже розійтися тяжко. Тай така справа.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Діла“ сконфіскувала прокуратура за сім місць із передової статті п. з. Qui pro quo“; за один уступ із телеграми про розправу у Рівнім; та три місця зі статті п. П. Лисєка п. з. „Господарська руїна Польщі“; за два уступи з відділу УСРР. п. з. „В обороні західних Українців“ і за частину речення з останньої вістки про рівенський процес.

— **„Слово польске“ про д-ра К. Левицького.** До чого доходить шовіністична дурійка вшехпольських публіцистів з „Слова польского“, про це найкраще свідчить стаття в останньому числі тої газети про намірений поворот д-ра Кость Левицького до краю. В ній дослівно стоїть: „В справі залізного листу д-ра К. Левицького проголошено урядово, що проти нього відбудеться судова розправа. Ніяка газета того й не квестіонувала. Звернено в пресі увагу тільки на те, що надання залізного листу одному з найзавзятійших ворогів держави і „премієра ради міністрів західньо-української республики“ — є чимсь нечуваним. Хоч як комічно звучить нині і уряд і назва республики, то єсть таки треба темнити про напад на Польщу та про „вимордування“ у війні в рр. 1918—1919 двайцяти тисяч Поляків, а д-р К. Левицький саме належав до творців нападу і до пертрактуючих з Австрією а на спроби порозуміння відповів бл. п. Скарбкові, що рішатиме залізо і кров. Тому що потім стало підкопував Польщу і підписав у часі виборів у 1922 р. відозву, наслідком якої вбито Твердохліба і ряд інших людей, не сміє він дістати амнестії на основі амнестійного закону. Отже міністер Жихлінські ужив залізного листу на власну руку“. Чого тут нема? Тут вже наперед зложений цілий акт обвинувачення, тут піддано критиці вчинок найвищого сторожа законности, бо міністра справедливости, що не повідомив про те підчинених собі урядників. Шовіністична дурійка вшехпольських публіцистів доводить їх до самопониження, бо до провокаційної денунціяції. Така тактика, зрештою у тих колах зовсім звичайна, не вимагає хіба ніяких коментарів.

— **Пересторога маґістрату.** Львівський маґістрат остерігає львівських громадян перед обманцем (по імени його маґістрат мабуть з делікатности не називає), що буває по Львові в ролі маґістратського екзекутора, що під тою фірмою найслоїйніше стягає найрізнородніші міські оплати та податкові належитости. Дотепер впало жертвою того псевдо-екзекутора дуже багато осіб. Маґістрат заявляє, що його екзекутори мають окремі леґітимації з печаткою маґістрату та підписом шефа VII. департаменту а крім того мають карти вільної їзди трамваєм заосмотрені фотографіями. Кожний громадянин повинен від екзекутора вимагати усіх тих документів і щойно по їх виказанню платити належитости. Цікаво, чому маґістрат допускає, що той псевдо-екзекутор не може мати таких самих документів? Обманцеві все доступне і немає для нього нічого неможливого. Дивне одно, що маґістрат не вспів дотепер потягнути до відповідальности такого обманця!

— **Сільські порахунки.** В селі Волицеві пов. Жидачів розгорілася ворожнеча між церковними провізорами Василем Бойком і Василем Волицьким та 26-літнім парібком Петром Климковським, що закинув їм спроневірення церковних грошей. Ворожнеча заострилася з хвилею, як Климковський на одній забаві минулих місяців ударив в лице Гриня Волицького, брата Василя. Климковському заповіджено реванж, який виконано дня 22. квітня ц. р. Вечером тогож дня напало на нього перед фірткою кількох людей і так почастували його колами по голові, що розбили череп, який розскочився на кусники. Климковський умер незабаром, а під замітом убийства арештовано парібків Василя Бойка, Гриня Волицького, Василя Хомина і Василя Волицького. Арештованих відставлено до слідчої вязниці в Стрию. Петро Климковський, хоч латинник, почував себе Українцем і брав участь в місцевому культурно-освітному життю.

— **Ювилей ґаз. „Селянська Правда“.** Селянський орган Центрального Комітету КП(б)У., що заразом є органом Центральної Комісії незаможників, „Селянська Правда“ має 60.000 передплатників. Часопис недавно святкував свій пятилітній ювилей та з цеї нагоди поставив собі за ціль довести свій тираж до міліона примірників. Мабуть довго прийдеться на це ждати.

— **Новий календар.** Член міжнародньої делеґації для реформи календаря Англієць Котсуорт, начеркнув схему нового календаря. Великдень мав би припадати на другу неділю квітня і перестав би бути рухомим святом. Рік можна би поділити на 52 тижні по 7 днів, а останній день у році залишити відокремленим, назвати його „Новий рік“; святкувати як міжнародне свято, яке... не рахується. 52 тижні можна поділити так: або на 13 тижнів четвертьрічна, задержавши теперішню їх назву, або на 13 місяців по 28 днів, себто по 4 тижні. 13-ий місяць обіймав би два останні тижні червня і два перші липня під поетичною назвою „Сонце“. Рік складений з 13 місяців мав би ту прикмету, що виключав би численні непо-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

розуміння, які є наслідком нерівних місяців. Усякі свята, збори, виставки і судові розправи можна би означати точнісько заздалегідь, а навіть деякі речинці могли би лишатись щорічно незміненими. Побачимо, чи міжнародна конференція прийме цей проєкт.

— **Війна з артистськими ґажами в Америці.** В Америці розгорілася завзята війна між власниками фільмових підприємств і кіновими артистами в справі ґаж цих останніх. Деякі т. зв. звізди екрану побирають прямо казочні ґажі. Такий Чаплін на протязі одного року заробляв більше ніж Анатоль Франс на протязі 15 літ. Через ті ґажі дорожіють фільми, а тим самим і кіна. Власники фільмових підприємств рішили платити найкращим фільмовим акторам не більше від 100 долярів денно. Актори проти цього запротестували. Якщо 100 долярів денно для них замало, то що мають робити тисячі смертельників, що не заробляють у нас більше від 3 золотих денно?

— **Молдавська республика — аванґард революції на Балканах.** На зїзді рад Молдавської Республики, який зібрався в Балті дня 21 квітня, виступав від уряду України народний комісар просвіти Шумський і між иншим сказав, що „Молдавська Республика — це аванґард революції на Балканах“. Голова молдавського Ревкому Старий, говорив, що Всемолдавський зїзд рад відбувається в обставинах, коли переважна часть Молдавської Республики, це зн. Бесарабія, находиться в румунській окупації. Значіння автономної Молдавії в тім, що вона є осередком прагнень народів, що їх гнітить Румунія і инші балканські держави! (Б. 23. IV.).

На допомогу „Голодному Селу“.

ВИКАЗ 9-ий

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному Селу“ в золотих в місяці травні 1925.

О. Андрій Дорош Високе 4, о. Михайло Бак Дубецко 10, Іванна Деминчук Гути 10, Омелян Константинович Сянік 10, о. Микола Гелюх Заболотів 15·20, о. Летчук Рава руська, збірка в церкві в Раві 19, збірка в церкві в Річках 18, Микола Салюк Богданівка 5, Іван Мельник 5, Иосафат Мельник Львів 10, Іван Кульчицький Львів 10, д-р В. Маковський Печеніжин 25, на листу ч. 4, персонал „Дністра“ а то: д-р Степан Федак 24, дир. Колтунюк 16·50, Рутковський 10·20, Кіяк 9·50, Новицький 9·20, Сеньтакевич 11, Мороз 11, Пакий 10·67, Чуй 9·50, Гулевич 9·40, Ол. Савицький 10, Алексевич 9, Кривокульський 9, Ковшевич 9·60, Мочульський 9, Крвяк 9·20, Янович 8·60, Сушко 9·40, Задорецький 9·40, Царевич 9, Четник 9, Ю. Лівицький 9, Гнатковський 8·50, Онишин 9·20, Устиянович 7, Лотоцький 7, Фарина 7·60, Попель 6·10, Кетьчицький 8·1?, Гриньшин 5·?0, Стефанович 5·50, Гладій 6·60, Васильків 6·10, Плетінка 5, Галущак 5·60, Кутерський 5, Басаїана 5.

ОПОВІСТКИ.

Проситься всіх товаришок і товаришів, які заявили охоту вписуватися до „Бандуриста“ прийти в суботу 9. п. м. о год. 7 веч. на пробу (мала саля Лисенка). — Виділ. 1933 1—1

Прогулька до Глиньска і Крехова заходом тов. „Плай“ відбудеться в неділю 10. мая ц. р. під проводом п. д-ра Олени Дашкевич. Виїзд зі Львова залізницею о год. 8 рано, поворот 8·27 вечером. Збірка перед головним двірцем о год. 7·30 рано. Ціна білету там і назад приблизно 3 золоті.

III. На будову „Нар. Дому“ на Личакові зложили через Кр. Союз Кредит. вкл. ч. 7250 в зол. подь. Вп. пп.: 1. Голейчук Нов. Тарг 20·50, д-р С. Волчук Скалат 11, М. Андрухів Остроленка 11, О. Вивал Бучач 10·40, Юр. Шмериковський Печеніжин 10, А. Лащукова 10, Д. Висоцький Сенік 5, о. Дм. Кубасвич Делятин 5, о. І. Іванчук Тисте 4, інж. Т. Білінський Осляви 4, о. І. Пелик Велдковичі 3, Г. Бабяк Синевідсько 3. По 2 зол.: о. Ф. Мухиницький Лімна, о. Збудовський Жибоне, І. Жупник Вовокти, Ст. Козбур Ясьонка м., о. І. Яросевич Райське, о. З. Флюнт, Граб, д-р Г. Салагуб Белз, о. С. Підлашецький Увисла. Дальше Вп. І. Петроник Барвінок 5, о. Т. Бачинський Глиняни 3, М. Улицький Литвинів 1, Ев. Білинська Осляви 1, А. Кулинич Кропивники 0·50. Спаси Біг за жертви і просимо о дальші датки. Просимо і тих, у яких лежать не вислані дотепер чеки, о негайне їх вислання, бо будова йде скоро, а гріш дуже пильно і через те не можуть в ході зрівнатися. — Виділ Читальні. 1—1

Пригадується, що в „Тижні Дитини“ відбудеться в суботу 9. ц. м. о год. 6. веч. в салі Лисенка

„ЛІСОВЕ СВЯТО“

фантастична песа зі співами і танцями під артистичним проводом Парфанович Бульдової. 1936 1—1

Замісць вінця на домовину бл. п. Ярослави з Ловицьких Кондратової голови філії „Союза Українок“ у Тучні складає тов. „Союз Українок“ у Львові 15 зол. на львівську філію Українського краєв. Тов. охорони дітей і опіки над молодю. 1935 1—1

Концерт Богдана Бережницького, віолончеліста відбудеться в Перемишлі вівторок дня 12. травня в салі Нар. Дому о год. 8. вечер. 2—2

Товариський зїзд. Товариші, що в р. 1910 склали іспит зрілости в українській гімназії в Коломиї, будуть ласкаві негайно подати свої адреси д-ру Іл. Туранському, адвокатові в Коломиї, вул. Крашевського ч. 29 з огляду на відбуття 15-літнього товариського зїзду в днях 4. і 5. липня ц. р. в Коломиї. Це тим більше бажане, що з огляду на воєнні події в 1920 р. не міг відбутися в тім часі нормальний 10-літній товариський зїзд. За комітет: *Д-р Іл. Туранський, З. Кириллович.* 1914 1—1

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.